Ayr?m?n Me?rulu?u Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Ayr?m?n Me?rulu?u Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=17142

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Ayr?m?n Me?rulu?u Ölçe?i, Timuçin Aktan taraf?ndan 2006 y?l?nda Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde tamamlanan bir yüksek lisans tezi kapsam?nda geli?tirilmi? özgün bir psikolojik ölçme arac?d?r. Bu ölçek, bireylerin kendi gruplar? (iç grup) ve di?er gruplar (d?? grup) aras?ndaki farkl? muameleyi veya e?itsizli?i ne ölçüde me?ru ya da hakl? gördü?ünü belirlemeyi amaçlamaktad?r.

Ölçe?in geli?tirilme süreci, ba?ar?l? ve ba?ar?s?z ö?rencilere yönelik kal?p yarg?lar?n incelenmesi ba?lam?nda gerçekle?mi?tir. Ara?t?rma, bu kal?p yarg?lar?n temelinde yatan bili?sel ve duygusal bile?enleri, özellikle de sevecenlik ve yetkinlik alg?lar? çerçevesinde analiz etmeyi hedeflemi?tir. Ölçek, sosyal psikoloji alan?nda grup içi ve d?? gruplar aras?ndaki ayr?mc?l???n alg?lanan me?ruiyetini ölçmek için tasarlanm??t?r.

Anahtar Kelimeler

Ayr?m?n Me?rulu?u, Ayr?mc?l?k, Kal?p Yarg?lar, Sosyal Psikoloji, ?ç ve D?? Gruplar, Yüksek Lisans Tezi, Timuçin Aktan.

Yazarlar

Timuçin Aktan

Amaç

Ayr?m?n Me?rulu?u Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin sosyal kategorizasyon sonucu ortaya ç?kan e?itsizlikleri veya grup temelli ayr?mc? uygulamalar? ne derecede kabul edilebilir, adil ve me?ru buldu?unu nicel olarak saptamakt?r. Bu ölçüm, ayr?mc? davran??lar?n sürdürülmesinde rol oynayan bili?sel mekanizmalar? anlamak için kritik öneme sahiptir.

Aktan'?n çal??mas?nda, ölçek spesifik olarak akademik ba?ar? ba?lam?nda kullan?lm??t?r; yani ba?ar?l? ve ba?ar?s?z ö?rencilere yönelik alg?lanan ayr?mc?l???n me?ruiyet düzeyini ölçmek üzere tasarlanm??t?r. Bu amaç, **Sosyal Kimlik Teorisi** ve **Kal?p Yarg? ?çeri?i Modeli** gibi teorik çerçevelerle ili?kilidir.

Yap? (Ölçülen Yap?)

Ölçek, **Ayr?m?n Me?rulu?u** (Legitimacy of Discrimination) yap?s?n? ölçer. Bu yap?, bir sosyal grubun di?erine göre daha avantajl? veya dezavantajl? konumda olmas?n?n toplumsal veya ahlaki aç?dan hakl? görülme derecesini ifade eder. Me?ruluk alg?s?, e?itsizliklerin sadece mevcut

ARABPSYCHOLOGY.COM

durumunu de?il, ayn? zamanda bu durumun devam etmesi gerekti?i inanc?n? da kapsar.

Ölçülen yap?, özellikle sevecenlik ve yetkinlik boyutlar?nda alg?lanan kal?p yarg?lar ile ili?kilidir. Bireylerin bir grubu yetkin ancak sevecenlikten yoksun olarak alg?lamas?, bu gruba yönelik ayr?mc?l???n farkl? ?ekillerde me?rula?t?r?lmas?na yol açabilir. Ölçek, bu karma??k alg?sal süreci yakalamay? hedefler.

Geçerlik

Ölçe?in geçerlik çal??malar?, geli?tirme çal??mas?n?n yap?ld??? Aktan (2006) yüksek lisans tezi içerisinde sunulmu?tur. Geçerlik çal??malar?n?n detaylar? (kapsam geçerli?i, yap? geçerli?i ve olas? ölçüt geçerli?i katsay?lar?) tezin ilgili bölümlerinde yer almaktad?r. Kaynak özetinde spesifik geçerlik katsay?lar? belirtilmemi?tir, bu nedenle detayl? bilgi için tezin tamam?na ba?vurulmas? zorunludur. Geçerlik, ölçe?in gerçekten ayr?m?n me?ruiyetini ölçtü?ünü kan?tlama amac?n? ta??r.

Güvenirlik

Ayr?m?n Me?rulu?u Ölçe?i'nin güvenirlik analizleri de geli?tirme tezi (Aktan, 2006) içinde raporlanm??t?r. Güvenirlik, ölçe?in tutarl? sonuçlar üretme kapasitesini ifade eder. Tipik olarak, iç tutarl?l?k katsay?s? (Cronbach Alfa) ve muhtemelen test-tekrar test güvenilirli?i de?erleri bu tezde sunulmu?tur. Güvenirlik katsay?lar?n?n yüksek olmas?, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü gösterir.

Faktör Analizi

Ölçe?in yap?sal geçerli?ini incelemek ve ölçtü?ü temel boyutlar? ortaya ç?karmak amac?yla faktör analizi teknikleri kullan?lm??t?r. Geli?tirme ölçeklerinde genellikle **Aç?mlay?c? Faktör Analizi** (AFA) uygulan?r. Bu analiz, Ayr?m?n Me?rulu?u yap?s?n?n tek bir genel faktörden mi olu?tu?unu, yoksa ba?ar?l? ve ba?ar?s?z ö?rencilere yönelik tutumlar? yans?tan alt boyutlara m? ayr?ld???n? belirlemi?tir. Faktör analizi sonuçlar? ve faktör yükleri Aktan'?n tezinde yer almaktad?r.

Ölçme Arac?

Test Type: Geli?tirme Ölçe?i (Development Scale)

Format: Orijinal kaynakta derecelendirme bilgisi belirtilmemi?tir. Sosyal tutum ölçeklerinde yayg?n olarak kullan?lan, kat?l?mc?lar?n bir ifadeye kat?lma veya kat?lmama derecesini belirten 5'li veya 7'li **Likert tipi derecelendirme** format?n?n kullan?ld??? varsay?lmaktad?r.

Language Available: Türkçe

ARABPSYCHOLOGY.COM

Population Group: Akademik ba?ar? durumuna göre kategorize edilmi? ö?rencilere (iç ve d?? gruplar) odaklan?lm??t?r.

Age Group: Genç yeti?kinler (Yüksekö?renim ö?rencileri).

Population Details: Çal??ma örneklemi Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü ba?lam?nda olu?turulmu?tur. Ba?ar?l? ve ba?ar?s?z olarak tan?mlanan ö?renci gruplar? aras?ndaki kal?p yarg?lar?n incelenmesi amaçlanm??t?r.

Test Methodology: Bireylerin kendi alg?lar?n? ve tutumlar?n? raporlad??? öz bildirim (Self-report) yöntemiyle uygulan?r.

Anahtar Kelimeler

Grup ?çi Önyarg?, Sosyal Kimlik Teorisi, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ayr?m?n Me?rulu?u, D?? Gruplar, Psikometri.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Bilinmiyor

Affiliation Email addresses: t.aktan@cag.edu.tr

Correspondence Address: Timuçin Aktan (Güncel ileti?im bilgileri için belirtilen e-posta adresi kullan?lmal?d?r.)

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, 2006 y?l?nda geli?tirilmi?tir. Ölçe?in akademik veya ticari amaçlarla kullan?m? için sorumlu yazar Timuçin Aktan ile do?rudan ileti?ime geçilmesi gerekmektedir. Ücret veya lisanslama bilgileri kaynakta aç?kça belirtilmemi?tir. Ölçe?in orijinal PDF belgesi ?u adresten indirilebilir: ayrimin-mesrulugu-olcegi-toad.pdf

Kaynakça

Aktan, T. (2006). *Ba?ar?l? ve ba?ar?s?z ö?rencilerin iç ve d?? gruplar?na yönelik kal?p yarg?lar?n?n sevecenlik ve yetkinlik alg?s? temelinde incelenmesi.* (Yüksek lisans tezi). Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara. (Eri?im Linki: tez.yok.gov.tr)

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ayr?m?n Me?rulu?u Ölçe?i Maddeleri

ÖNEML?: Ölçe?in maddeleri orijinal kaynakta listelenmemi?tir. Ölçek maddelerinin tamam?na ve uygulama talimatlar?na, referans olarak belirtilen Timuçin Aktan'?n 2006 tarihli yüksek lisans tezinin ekler bölümünden veya yazar?n belirtilen e-posta adresi arac?l???yla ula??lmas? gerekmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM